

PROGRAM TEORETSKE I PRAKTIČNE OBUKE ZA
CERTIFIKOVANJE POLJOPRIVREDNIH
SAVJETODAVACA ZA PERIOD 2023.-2028. GODINE

Na osnovu člana 19. stav (1) Zakona o poljoprivrednim savjetodavnim službama ("Službene novine Federacije BiH", br. 66/13 i 25/22) federalni ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva donosi

**PROGRAM
TEORETSKE I PRAKTIČNE OBUKE ZA
CERTIFIKOVANJE POLJOPRIVREDNIH
SAVJETODAVACA**

POGLAVLJE I. OSNOVNE ODREDBE

1. Programom teoretske i praktične obuke za certifikovanje poljoprivrednih savjetodavaca (u daljem tekstu: Program) utvrđuje se sadržaj i plan teoretske i praktične obuke za fizička lica, koja podnesu zahtjev za pohađanje obuke i polaganje stručnog ispita za poljoprivrednog savjetodavca, realizacija obuke i polaganje stručnog ispita.
2. Teoretska i praktična obuka za certifikovanje poljoprivrednih savjetodavaca (u daljem tekstu: obuka) se organizuje za sljedeće oblasti savjetodavne djelatnosti utvrđene članom 2. stav (2) Pravilnika o obuci, stručnom ispitu, certifikatu i registru poljoprivrednih savjetodavaca ("Službene novine Federacije BiH", broj 79/22) (u daljem tekstu: Pravilnik):
 - a) ratarstvo, povrtlarstvo, mehanizacija i ekonomika ovih proizvodnji;
 - b) voćarstvo, mehanizacija i ekonomika ove proizvodnje;
 - c) vinogradarstvo, mehanizacija i ekonomika ove proizvodnje;
 - d) stočarstvo, akvakultura, mehanizacija i ekonomika ovih proizvodnji;
 - e) ruralni razvoj.

POGLAVLJE II. SADRŽAJ I PLAN OBUKE

1. Obuka se organizuje po sljedećim nastavnim oblastima:
 - a) Ekonomika poljoprivredne proizvodnje;
 - b) Savjetovanje u poljoprivredi, komunikacije i socijalne vještine;
 - c) Ratarstvo;
 - d) Povrtlarstvo;
 - e) Voćarstvo;
 - f) Vinogradarstvo;
 - g) Stočarstvo;
 - h) Akvakultura;
 - i) Ruralni razvoj.
2. Sadržaj i plan obuke za sve oblasti savjetodavne djelatnosti iz tačke 2. Poglavlja I. ovog Programa, koji sadrži nastavne oblasti, module i teme u okviru svake nastavne oblasti i broj sati obuke za svaku nastavnu oblast dat je u Prilogu 1., koji se nalazi u prilogu ovoga Programa i čini njegov sastavni dio.
3. Ukupan broj sati obuke za jednu oblast savjetodavne djelatnosti iznosi 80 nastavnih sati (1 nastavni sat traje 45 minuta).
4. Svi kandidati koji podnesu zahtjev za pohađanje obuke i polaganje stručnog ispita za poljoprivrednog savjetodavca pohađat će zajedničku obuku iz sljedećih nastavnih oblasti:
 - Ekonomika poljoprivredne proizvodnje i
 - Savjetovanje u poljoprivredi, komunikacije i socijalne vještine.
5. Kandidat koji podnese zahtjev za pohađanje obuke i polaganje stručnog ispita za poljoprivrednog savjetodavca za oblast savjetodavne djelatnosti **ratarstvo, povrtlarstvo,**

mehanizacija i ekonomika ovih proizvodnji pohađat će obuku iz sljedećih nastavnih oblasti:

- Ratarstvo;
 - Povrtlarstvo.
6. Kandidat koji podnese zahtjev za pohađanje obuke i polaganje stručnog ispita za poljoprivrednog savjetodavca za oblast savjetodavne djelatnosti **voćarstvo, mehanizacija i ekonomika** ove proizvodnje pohađat će obuku iz nastavne oblasti: Voćarstvo.
 7. Kandidat koji podnese zahtjev za pohađanje obuke i polaganje stručnog ispita za poljoprivrednog savjetodavca za oblast savjetodavne djelatnosti **vinogradarstvo, mehanizacija i ekonomika** ove proizvodnje pohađat će obuku iz nastavne oblasti: Vinogradarstvo.
 8. Kandidat koji podnese zahtjev za pohađanje obuke i polaganje stručnog ispita za poljoprivrednog savjetodavca za oblast savjetodavne djelatnosti **stočarstvo, akvakultura, mehanizacija i ekonomika** ovih proizvodnji pohađat će obuku iz sljedećih nastavnih oblasti:
 - Stočarstvo;
 - Akvakultura.
 9. Kandidat koji podnese zahtjev za pohađanje obuke i polaganje stručnog ispita za poljoprivrednog savjetodavca za oblast savjetodavne djelatnosti **ruralni razvoj** pohađat će obuku iz nastavne oblasti: Ruralni razvoj.

POGLAVLJE III. REALIZACIJA PROGRAMA

1. Obuku kandidata utvrđenu ovim Programom organizuje i provodi visokoškolska ustanova i/ili stručna upravna organizacija registrovana za djelatnost obrazovanja u poljoprivredi na teritoriji Federacije BiH (u daljem tekstu: izvođač obuke), kojoj je Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva povjerilo poslove organizacije i provođenja ovog Programa u skladu sa odredbama člana 20. stav (2) Zakona o poljoprivrednim savjetodavnim službama.
2. Izvođač obuke na osnovu sadržaja i plana obuke za certifikovanje iz Priloga 1. ovog Programa utvrđuje izvedbeni **Nastavni plan obuke** za certifikovanje po oblastima savjetodavne djelatnosti (u daljem tekstu: Nastavni plan), koji sadrži: nastavne oblasti, module i teme u okviru svake nastavne oblasti, broj sati teoretske i praktične obuke, raspored izvođenja obuke (datum početka i završetka), preporučenu literaturu, metode podučavanja i oblik rada, ime i prezime predavača, rok za podnošenje zahtjeva i mjesto izvođenja obuke.
3. Izvođač obuke Nastavni plan izrađuje na Obrascu 1., koji se nalazi u Prilogu 2. ovog Programa i čini njegov sastavni dio i isti objavljuje na svojoj službenoj web stranici.
4. Zahtjev za pohađanje obuke, polaganje stručnog ispita za poljoprivrednog savjetodavca u skladu sa odredbama člana 9. Pravilnika kandidati podnose izvođaču obuke.

POGLAVLJE IV. POLAGANJE STRUČNOG ISPITA

1. Nakon provedene obuke za certifikovanje, izvođač obuke organizuje polaganje stručnog ispita za kandidata, koji je ispunio uslove iz člana 12. stav (2) Pravilnika.
2. Stručni ispit, u pisanoj formi, provodi komisija, koju formira rukovodilac izvođača obuke u skladu sa članom 13. stav (1) Pravilnika. Stručni ispit se sastoji od 20 pitanja s tri ponuđena opcijska odgovora. Pitanja se postavljaju na jezicima koji su u službenoj upotrebi u Federaciji BiH, a svaki tačan odgovor boduje se jednim bodom. Kandidat odgovara na svako pojedinačno pitanje, na način da označi samo jedan od ponuđenih opcijskih odgovora. Ispit traje 45 minuta. Kandidat koji ostvari najmanje 70% bodova na pismenom ispitu, odnosno tačno odgovori na 14 pitanja, položio je stručni ispit.

3. Izvođač obuke dužan je u roku od 15 dana nakon okončanja stručnog ispita Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva dostaviti cjelovit izvještaj o provedenoj obuci i stručnom ispitu koje sadrži:
- podatke o izvođaču obuke;
 - mjesto i vrijeme izvođenja teoretske i praktične obuke;
 - podatke o prisutnim kandidatima na obuci po oblastima savjetodavne djelatnosti;
 - rezultate stručnog ispita (ime i prezime kandidata, oblast savjetodavne djelatnosti za koju je polagao stručni ispit),
 - zaključke sa provedene obuke i prijedlog mjera za unaprijeđenje obuke.

POGLAVLJE V. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

1. Nadzor nad provođenjem ovog Programa vrši Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.
2. Danom stupanja na snagu ovog Programa prestaje važiti Program teoretske i praktične obuke za certifikovanje ("Službene novine Federacije BiH", broj 103/17).
3. Ovaj Program stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 04-2-20/7-2164-9/22

29. mart 2023. godine
SarajevoMinistar
Mr. sci. Šemsudin Dedić**Prilog 1.**

Nastavna oblast : a) Ekonomika poljoprivredne proizvodnje	Br.nastavnih sati
I. TEORETSKI DIO	
1. Modul: Ekonomika poljoprivredne proizvodnje	
1.1. Tema: Poslovna evidencija na poljoprivrednom gazdinstvu (njihova svrha i upotreba);	
1.2. Tema: Evidencija utroška proizvodnih faktora, konstrukcija analitičke kalkulacije;	
1.3. Tema: Upoznavanje sa Mrežom računovodstvenih podataka na poljoprivrednom gazdinstvu (FADN);	
1.4. Tema: Izračun prelomne tačke pokrića, osnovni finansijski pokazatelji.	
2. Modul: Planiranje na poljoprivrednom gazdinstvu	
2.1. Tema: Planiranje pojedinačne proizvodnje i planiranje na nivou cijelog poljoprivrednog gazdinstva;	
2.2. Tema: Metoda linearnog programiranja kod izbora najprofitabilnije kombinacije pojedinačnih poljoprivrednih proizvodnji na nekom poljoprivrednom gazdinstvu;	
2.3. Tema: Investicijsko planiranje i upoznavanje sa modelima podrške investicijskog ulaganja iz državnih budžeta i međunarodnih projekata u BiH.	
3. Modul: Tržište i marketing poljoprivrednih proizvoda	
3.1. Tema: Pojam, značaj i predmet istraživanja tržišta poljoprivrednih proizvoda;	
3.2. Tema: Istraživanje tržišta, prikupljanje podataka, analiza trendova, statistički bilteni (EUROSTAT, ILOSTAT, FAOSTAT, nacionalne baze podataka);	
3.3. Tema: Povezivanje proizvođača i tržišta;	
3.4. Tema: Izgradnja novih formi partnerstava, uloga zadruga, udruženja u proizvodnji, promociji i plasmanu proizvoda;	
3.5. Tema: Opšti pojmovi marketinga poljoprivrednih proizvoda.	
II. PRAKTIČNI DIO - provodit će se u sklopu predavanja	
UKUPNO SATI:	15
Nastavna oblast: b) Savjetovanje u poljoprivredi, komunikacije i socijalne vještine	
I. TEORETSKI DIO	
1. Modul: Savjetodavni rad	
1.1. Tema: Kako savjetovati;	
1.2. Tema: Savjetodavni stilovi.	
2. Modul: Komunikacija i grupna rasprava	
2.1. Tema: Konzultativna komunikacija;	
2.2. Tema: Slušanje i povratne informacije.	
3. Modul: Prezentacija i pisanje članaka	
3.1. Tema: Priprema prezentacije i prezentiranje;	
3.2. Tema: Pisanje članaka i tekstova za tehničko- tehnološki list i brošuru	
4. Modul: Korištenje online alata za pružanje savjetodavnih usluga	
4.1. Tema: Dostupni online alati;	
4.2. Tema: Online komunikacija.	
II. PRAKTIČNI DIO	/
UKUPNO SATI:	5
Nastavna oblast : c) Ratarstvo	Br.nastavnih sati
I. TEORETSKI DIO	
1. Modul: Opšte ratarstvo	

1.1. Tema: Rejonizacija ratarske proizvodnje;	
1.2. Tema: Savremeni pristup ratarskoj proizvodnji sa posebnim naglaskom na koncept održive poljoprivrede;	
1.3. Tema: Savremeni pristup ratarskoj proizvodnji sa posebnim naglaskom na ublažavanju i prilagođavanju klimatskim promjenama (obrada tla, izbor sorte i hibrida);	
1.4. Tema: Žetva/berba ratarskih usjeva.	
2. Modul: Specijalno ratarstvo	
2.1. Tema: Specifičnosti uzgoja žita;	
2.2. Tema: Specifičnosti uzgoja mahunarki;	
2.3. Tema: Specifičnosti uzgoja uljarica;	
2.4. Tema: Specifičnosti uzgoja biljaka za proizvodnju škroba, šećera i alkohola;	
2.5. Tema: Specifičnosti uzgoja ostalih biljaka za industrijsku preradu.	
3. Modul: Poljoprivredno zemljište, ishrana bilja i navodnjavanje	
3.1. Tema: Zaštita zemljišta i održivi razvoj (sprječavanje degradacije zemljišta, poboljšavanje plodnosti zemljišta);	
3.2. Tema: Sistemi ishrane biljaka i đubrenja (promocija zelenog đubriva i organskog đubriva);	
3.3. Tema: Definisane potrebe ratarskih i povrtlarskih kultura za navodnjavanje.	
4. Modul: Zaštita bilja	
4.1. Tema: Kreiranje programa zaštite;	
4.2. Tema: Preporuke proizvođačima o vremenu i načinu zaštite od biljnih bolesti, štetočina i korova na osnovu podataka izvještajno-prognozne službe.	
5. Modul: Savremena mehanizacija i oprema	
5.1. Tema: Savremena mehanizacija za obradu zemljišta;	
5.2. Tema: Savremena oprema i mašine za provođenje mjera đubrenja i navodnjavanja.	
II. PRAKTIČNI DIO	15
UKUPNO SATI c):	35
Nastavna oblast: d) Povrtlarstvo	
I. TEORETSKI DIO	
1. Modul: Opšte povrtlarstvo	
1.1. Tema: Savremeni pristup povrtlarskoj proizvodnji sa posebnim naglaskom na koncept održive poljoprivrede;	
1.2. Tema: Savremeni pristup povrtlarskoj proizvodnji sa posebnim naglaskom na ublažavanju i prilagođavanju klimatskim promjenama;	
1.3. Tema: Izbor mjesta, položaja, sorte i hibrida u povrtlarskoj proizvodnji.	
2. Modul: Specijalno povrtlarstvo	
2.1. Tema: Specifičnosti uzgoja povrća u zaštićenom prostoru;	
2.2. Tema: Specifičnosti uzgoja povrća na otvorenom polju;	
2.3. Tema: Uzgoj termofilnih kultura u zaštićenom prostoru;	
2.4. Tema: Specifičnosti uzgoja alternativnih kultura u zaštićenom prostoru.	
II. PRAKTIČNI DIO	10
UKUPNO SATI d):	25
Nastavna oblast : e) Voćarstvo	
I. TEORETSKI DIO	
1. Modul: Opšte voćarstvo	
1.1. Tema: Voćarska rejonizacija;	
1.2. Tema: Savremeni koncept proizvodnje voća sa posebnim naglaskom na koncept održive poljoprivrede;	
1.3. Tema: Izbor sorti i podloga kao prioritet ulaganja u voćarstvu sa posebnim naglaskom na proizvodnju i prometovanje certifikovanog sadnog materijala;	

1.4. Tema: Novi pristup agrotehničkim mjerama u voćnjaku u funkciji prilagođavanju klimatskim promjenama;	
1.5. Tema: Novi pristup pomotehničkim mjerama u voćnjaku;	
1.6. Tema: Novi pristup u berbi i čuvanju voćnih plodova.	
2. Modul: Specijalno voćarstvo	
2.1. Tema: Savremeni pristup u proizvodnji koštičavog voća;	
2.2. Tema: Savremeni pristup u proizvodnji jabučastog voća;	
2.3. Tema: Savremeni pristup u proizvodnji jagodastog voća;	
2.4. Tema: Savremeni pristup u proizvodnji jezgrastog voća;	
2.5. Tema: Voćni genetički resursi uključujući i šumsko voće (od inventarizacije, kolekcioniranja, evaluacije i načina očuvanja).	
3. Modul: Poljoprivredno zemljište, ishrana bilja i navodnjavanje	
3.1. Tema: Zaštita zemljišta i održivi razvoj (sprječavanje degradacije zemljišta, poboljšavanje plodnosti zemljišta);	
3.2. Tema: Sistemi ishrane bilja i đubrenja u voćnjaku (promocija zelenog đubrenja i organskog đubriva);	
3.3. Tema: Definisane potrebe voćarskih kultura za navodnjavanjem.	
4. Modul: Zaštita voćarskih kultura	
4.1. Tema: Kreiranje programa zaštite voćarskih kultura;	
4.2. Tema: Preporuke uzgajivačima voća o vremenu i načinu zaštite od biljnih bolesti, štetočina i korova na osnovu podataka izvještajno- prognozne službe.	
5. Modul: Savremena mehanizacija i oprema u voćarskoj proizvodnji	
5.1. Tema: Savremena mehanizacija za obradu tla u voćnjaku;	
5.2. Tema: Savremena oprema i mašine za provođenje mjera đubrenja i navodnjavanja u voćarskoj proizvodnji.	
II. PRAKTIČNI DIO	15
UKUPNO SATI e):	60
Nastavna oblast : f) Vinogradarstvo	
I. TEORETSKI DIO	
1. Modul: Opšte vinogradarstvo	
1.1. Tema: Vinogradarska rejonizacija;	
1.2. Tema: Podizanje vinograda;	
1.3. Tema: Savremeni koncepti proizvodnje grožđa sa posebnim naglaskom na koncept održive poljoprivrede;	
1.4. Tema: Novi pristup agrotehničkim mjerama u vinogradu u funkciji prilagođavanja klimatskim promjenama	
2. Modul: Specijalno vinogradarstvo (Ampelografija)	
2.1. Tema: Izbor sorti za preradu u različite vidove proizvoda (vino, jaka alkoholna pića, sokovi, džemovi i dr.);	
2.2. Tema: Izbor stonih sorti u zavisnosti od ekoloških uslova i cilja proizvodnje;	
2.3. Tema: Izbor sorti za sušenje;	
2.4. Tema: Izbor izravno rodnih hibrida za gajenje u različitim ekološkim uslovima.	
3. Modul: Poljoprivredno zemljište, ishrana vinove loze i navodnjavanje	
3.1. Tema: Zaštita zemljišta i održivi razvoj (sprječavanje degradacije zemljišta i poboljšavanje plodnosti zemljišta);	
3.2. Tema: Ishrana i đubrenje vinove loze (promocija zelenog đubrenja i organskog đubriva);	
3.3. Tema: Definisane potrebe za navodnjavanjem u vinogradu.	
4. Modul: Zaštita vinove loze	
4.1. Tema: Kreiranje programa zaštite vinograda;	
4.2. Tema: Preporuke vinogradarima o vremenu i načinu zaštite od biljnih bolesti, štetočina i korova na osnovu podataka izvještajno- prognozne službe.	

5. Modul: Savremena mehanizacija i oprema u vinogradarskoj proizvodnji	
5.1. Tema: Savremena mehanizacija za obradu tla u vinogradu;	
5.2. Tema: Savremena oprema i mašine za provođenje mjera đubrenja i navodnjavanja u vinogradarskoj proizvodnji.	
2. PRAKTIČNI DIO	15
UKUPNO SATI f):	60
Nastavna oblast : g) Stočarstvo	
I. TEORETSKI DIO	
1. Modul: Sistemi uzgoja goveda	
1.1. Tema: Osnove uzgoja u sistemu krava – tele;	
1.2. Tema: Uzgoj teladi i junica.	
2. Modul: Proizvodnja mlijeka	
2.1. Tema: Specifičnosti proizvodnje kravljeg mlijeka i parametri vezani za ovu proizvodnju;	
2.2. Tema: Specifičnosti proizvodnje ovčjeg i kozjeg mlijeka i parametri vezani za ovu proizvodnju.	
3. Modul: Ishrana domaćih životinja	
3.1. Tema: Tehnologija pripreme kabastih hranjiva, zelena masa, silaža, sijeno, sjenaža;	
3.2. Tema: Priprema koncentrisanih hranjiva, pravilan izbor komponenata;	
3.3. Tema: Način hranjenja i količina hrane u zavisnosti od uzrasta i proizvodnog ciklusa životinja;	
3.4. Tema: Skladištenje i čuvanje sirovina za stočnu hranu – čuvanje stočne hrane;	
3.5. Tema: Korištenje pašnjaka i livada (kultivacija pašnjaka, način iskorištavanja pašnjaka).	
4. Modul: Selekcija u stočarstvu	
4.1. Tema: Vođenje matične evidencije;	
4.2. Tema: Kontrola produktivnosti, kontrola plodnosti, kontrola mliječnosti;	
4.3. Tema: Selekcija i selekcijske metode.	
5. Modul: Reprodukcijska domaćih životinja	
5.1. Tema: Plodnost, vijek iskorištavanja i ekonomska povezanost, problemi slabije plodnosti;	
5.2. Tema: Spolni ciklus, znakovi tjeranja, optimalno vrijeme osjemenjivanja;	
5.3. Tema: Prirodni pripust i vještačko osjemenjivanje, bremenitost, porođaj.	
6. Modul: Objekti, oprema i mehanizacija u sistemu savremene stočarske proizvodnje	
6.1. Tema: Propisani zahtjevi za smještaj i dobrobit u smještaju domaćih životinja;	
6.2. Tema: Objekti za pripremu i smještaj stočne hrane;	
6.3. Tema: Izgradnja depoa za stajsko gnojivo, gnojnicu i postupak sa stajskim đubrivom;	
6.4. Tema: Oprema i mehanizacija u stočarskoj proizvodnji.	
7. Modul: Savremeni uzgoj ovaca i koza	
7.1. Tema: Tehnološki procesi u uzgoju ovaca;	
7.2. Tema: Tehnološki procesi u uzgoju koza;	
7.3. Tema: Uzgoj rasplodnog podmlatka.	
8. Modul: Uzgoj svinja	
8.1. Tema: Tehnološki procesi u uzgoju svinja	
8.2. Tema: Uzgoj rasplodnog podmlatka	
9. Modul: Uzgoj peradi	
9.1. Tema: Tov pilića	
9.2. Tema: Proizvodnja konzumnih jaja	
II. PRAKTIČNI DIO	15
UKUPNO SATI g):	50

Nastavna oblast : h) Akvakultura	
I. TEORETSKI DIO	
1. Modul: Akvakultura	
1.1. Tema: Modernizacija tehničko-tehnoloških procesa na ribogojilištima;	
1.2. Tema: Principi odabira matičnih grla i odabrane mladi, umjetni mrijest i kakvoća ikre i mladi;	
1.3. Tema: Hranidba pojedinih vrsta i kategorija u akvakulturi s obzirom na uzgoj;	
1.4. Tema: Akvakultura u eko sistemu (regulisanje otpadnih voda iz ribogojilišta).	
II. PRAKTIČNI DIO	/
UKUPNO SATI h):	10
Nastavna oblast : i) Ruralni razvoj	
I. TEORETSKI DIO	
1. Modul: Ruralni razvoj- opšti pojmovi	
1.1. Tema: Određenje ruralnog prostora i kriteriji za definisanje ruralnog razvoja;	
1.2. Tema: Savremeni pristup teoriji ruralnog razvoja;	
1.3. Tema: Osposobljavanje za razumijevanje koncepta ruralnog razvoja i sa njim povezanim društvenim (ekonomskim, kulturnim i demografskim) procesima o ruralnom razvoju.	
2. Modul: Regionalni i ruralni razvoj	
2.1. Tema: Značaj ruralnog razvoja u kontekstu regije;	
2.2. Tema: Uloga poljoprivrede u ruralnom razvoju.	
3. Modul: Stanje i mogućnosti ruralnih područja Bosne i Hercegovine (BiH)	
3.1. Tema: Zakonski i institucionalni okvir ruralnog razvoja u BiH;	
3.2. Tema: Finansiranje projekata po modelu ruralnog razvoja u BiH;	
3.3. Tema: Analiza ruralnog prostora u BiH i problemi sa kojima se suočavaju ruralna područja.	
4. Modul: Politika ruralnog razvoja Europske unije (EU) i politike ruralnog razvoja EU prema zemljama kandidatima za EU	
4.1. Tema: Upoznavanje sa glavnim principima EU politike ruralnog razvoja,	
4.2. Tema: Aktuelna EU politika ruralnog razvoja (ZPP 2021-2027);	
4.3. Tema: Zakonski i institucionalni okvir politika ruralnog razvoja u EU;	
4.4. Tema: Finansiranje ruralnog razvoja u EU;	
4.5. Tema: EU politika ruralnog razvoja prema zemljama kandidatima za EU;	
4.6. Tema: Uloga poljoprivrednih savjetodavaca u ostvarivanju intervencija u programima ruralnog razvoja.	
5. Modul: Poboljšanje konkurentnosti poljoprivrednih gazdinstava	
5.1. Tema: Usvajanje temeljnih znanja i vještina iz oblasti povećanja konkurentnosti poljoprivrednih gazdinstava;	
5.2. Tema: Tehničko-tehnološko unaprjeđenje i povećanje dobiti poljoprivrednih gazdinstava;	
5.3. Tema: Unaprjeđenje prerade i trgovine poljoprivrednih proizvoda;	
5.4. Tema: Upoznavanje sa sistemom prenosa znanja i inovacija u poljoprivredi (AKIS);	
5.5. Tema: Jačanje različitih oblika interesnog udruživanja i organizovanja u poljoprivredi.	
6. Modul: Diverzifikacija ruralne ekonomije i kvaliteta života u ruralnim područjima	
6.1. Tema: Usvajanje osnovnih znanja i vještina o diversifikaciji ruralne ekonomije, osiguranje dodatnih izvora prihoda i povećanje dohotka na poljoprivrednom gazdinstvu, poboljšanje kvaliteta života u ruralnim područjima i zadržavanje naseljenosti seoskih područja;	
6.2. Tema: Preusmjeravanje poljoprivrednih gazdinstava prema nepoljoprivrednim djelatnostima, pokretanje i razvoj seoskog i eko-turizma;	

6.3. Tema: Oživljavanje lokalnih obrta i razvoj mikro preduzeća.	
7. Modul: Zaštita ruralne okoline i očuvanje prirodnih resursa (zemljište, voda i šuma)	
7.1. Tema: Usvajanje osnovnih znanja i vještina o konceptu održivog ruralnog razvoja i poljoprivrednih praksi koje su prihvatljivije za okolinu, promovisanje integralnog razvoja i očuvanja prirodnih sistema i biološke različitosti;	
7.2. Tema: Racionalno korištenje i održivo upravljanje prirodnim resursima (sa fokusom na obnovljive izvore energije i upravljanje otpadom kao nusproizvodom u poljoprivrednoj proizvodnji);	
7.3. Tema: Jačanje svijesti o klimatskim promjenama.	
8. Modul: LEADER kao instrument integrisanog teritorijalnog razvoja na lokalnom nivou	
8.1. Tema: Usvajanje osnovnih znanja i vještina o LEADER pristupu u ruralnom razvoju, glavna načela LEADER pristupa i izrada lokalnih razvojnih strategija,	
8.2. Tema: Implementacija LEADER-a na lokalnom nivou,	
8.3. Tema: Primjeri LEADER-a u praksi	
II. PRAKTIČNI DIO	/
UKUPNO SATI i):	60

Prilog 2.
Obrazac 1. Nastavni plan obuke za certifikovanje poljoprivrednih savjetodavaca
Rok za dostavu zahtjeva:
Mjesto izvođenja obuke:

Nastavne cjeline	Broj nastavnih sati (1 nastavni sat = 45 minuta)	Vrijeme početka obuke (datum) Vrijeme završetka obuke (datum)	Literatura	Metode podučavanja i oblik rada	Predavač (ime i prezime)
Oblast savjetodavne djelatnosti:					
I. TEORETSKI DIO					
Nastavna oblast:					
1. Modul:					
1.1. Tema:					
1.2. Tema					
1.3. Tema					
2. Modul					
2.1. Tema					
2.2. Tema					
UKUPNO SATI I.					
II. PRAKTIČNI DIO					
Nastavna oblast:					
Nastavna oblast:					
Nastavna oblast:					
UKUPNO SATI II.					
UKUPNO SATI (I. + II.)					

PROGRAM TEORIJSKE I PRAKTIČNE OBUKE ZA
CERTIFICIRANJE POLJOPRIVREDNIH
SAVJETODAVACA ZA PERIOD 2023.-2028. GODINE

Na temelju članka 19. stavak (1) Zakona o poljoprivrednim savjetodavnim službama ("Službene novine Federacije BiH", br. 66/13 i 25/22), federalni ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva donosi

**PROGRAM
TEORIJSKE I PRAKTIČNE OBUKE ZA
CERTIFICIRANJE POLJOPRIVREDNIH
SAVJETODAVACA**

POGLAVLJE I. TEMELJNE ODREDBE

1. Programom teorijske i praktične obuke za certificiranje poljoprivrednih savjetodavaca (u daljnjem tekstu: Program) utvrđuje se sadržaj i plan teorijske i praktične obuke za fizičke osobe, koje podnesu zahtjev za pohađanje obuke i polaganje stručnog ispita za poljoprivrednog savjetodavca, realizacija obuke i polaganje stručnog ispita.
2. Teorijska i praktična obuka za certificiranje poljoprivrednih savjetodavaca (u daljnjem tekstu: obuka) se organizira za sljedeće oblasti savjetodavne djelatnosti utvrđene člankom 2. stavak (2) Pravilnika o obuci, stručnom ispitu, certifikatu i registru poljoprivrednih savjetodavaca ("Službene novine Federacije BiH", broj 79/22) (u daljnjem tekstu: Pravilnik):
 - a) ratarstvo, povrčarstvo, mehanizacija i ekonomika ovih proizvodnji;
 - b) voćarstvo, mehanizacija i ekonomika ove proizvodnje;
 - c) vinogradarstvo, mehanizacija i ekonomika ove proizvodnje;
 - d) stočarstvo, akvakultura, mehanizacija i ekonomika ovih proizvodnji;
 - e) ruralni razvoj.

POGLAVLJE II. SADRŽAJ I PLAN OBUKE

1. Obuka se organizira po sljedećim nastavnim oblastima:
 - a) Ekonomika poljoprivredne proizvodnje;
 - b) Savjetovanje u poljoprivredi, komunikacije i socijalne vještine;
 - c) Ratarstvo;
 - d) Povrčarstvo;
 - e) Voćarstvo;
 - f) Vinogradarstvo;
 - g) Stočarstvo;
 - h) Akvakultura;
 - i) Ruralni razvoj.
2. Sadržaj i plan obuke za sve oblasti savjetodavne djelatnosti iz točke 2. Poglavlja I. ovog Programa, koji sadrži nastavne oblasti, module i teme u okviru svake nastavne oblasti i broj sati obuke za svaku nastavnu oblast dat je u Pravitku 1., koji se nalazi u pravitku ovoga Programa i čini njegov sastavni dio.
3. Ukupan broj sati obuke za jednu oblast savjetodavne djelatnosti iznosi 80 nastavnih sati (1 nastavni sat traje 45 minuta).
4. Svi kandidati koji podnesu zahtjev za pohađanje obuke i polaganje stručnog ispita za poljoprivrednog savjetodavca pohađat će zajedničku obuku iz sljedećih nastavnih oblasti:
 - Ekonomika poljoprivredne proizvodnje i
 - Savjetovanje u poljoprivredi, komunikacije i socijalne vještine.
5. Kandidat koji podnese zahtjev za pohađanje obuke i polaganje stručnog ispita za poljoprivrednog savjetodavca za oblast savjetodavne djelatnosti **ratarstvo, povrčarstvo, mehanizacija i ekonomika** ovih proizvodnji pohađat će obuku iz sljedećih nastavnih oblasti:

- Ratarstvo;
 - Povrčarstvo.
6. Kandidat koji podnese zahtjev za pohađanje obuke i polaganje stručnog ispita za poljoprivrednog savjetodavca za oblast savjetodavne djelatnosti **voćarstvo, mehanizacija i ekonomika** ove proizvodnje pohađat će obuku iz nastavne oblasti: Voćarstvo.
 7. Kandidat koji podnese zahtjev za pohađanje obuke i polaganje stručnog ispita za poljoprivrednog savjetodavca za oblast savjetodavne djelatnosti **vinogradarstvo, mehanizacija i ekonomika** ove proizvodnje pohađat će obuku iz nastavne oblasti: Vinogradarstvo.
 8. Kandidat koji podnese zahtjev za pohađanje obuke i polaganje stručnog ispita za poljoprivrednog savjetodavca za oblast savjetodavne djelatnosti **stočarstvo, akvakultura, mehanizacija i ekonomika** ovih proizvodnji pohađat će obuku iz sljedećih nastavnih oblasti:
 - Stočarstvo;
 - Akvakultura.
 9. Kandidat koji podnese zahtjev za pohađanje obuke i polaganje stručnog ispita za poljoprivrednog savjetodavca za oblast savjetodavne djelatnosti **ruralni razvoj** pohađat će obuku iz nastavne oblasti: Ruralni razvoj.

POGLAVLJE III. REALIZACIJA PROGRAMA

1. Obuku kandidata utvrđenu ovim Programom organizira i provodi visokoškolska ustanova i/ili stručna upravna organizacija registrirana za djelatnost obrazovanja u poljoprivredi na teritoriji Federacije BiH (u daljnjem tekstu: izvođač obuke), kojoj je Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva povjerilo poslove organizacije i provođenja ovog Programa sukladno odredbama članka 20. stavak (2) Zakona o poljoprivrednim savjetodavnim službama.
2. Izvođač obuke na temelju sadržaja i plana obuke za certificiranje iz Pravitka 1. ovog Programa utvrđuje izvedbeni **Nastavni plan obuke** za certificiranje po oblastima savjetodavne djelatnosti (u daljnjem tekstu: Nastavni plan), koji sadrži:., nastavne oblasti, module i teme u okviru svake nastavne oblasti, broj sati teorijske i praktične obuke, raspored izvođenja obuke (datum početka i završetka), preporučenu literaturu, metode podučavanja i oblik rada, ime i prezime predavača, rok za podnošenje zahtjeva i mjesto izvođenja obuke.
3. Izvođač obuke Nastavni plan izrađuje na Obrascu 1., koji se nalazi u Pravitku 2. ovog Programa i čini njegov sastavni dio i isti objavljuje na svojoj službenoj web stranici.
4. Zahtjev za pohađanje obuke, polaganje stručnog ispita za poljoprivrednog savjetodavca sukladno odredbama članka 9. Pravilnika kandidati podnose izvođaču obuke.

POGLAVLJE IV. POLAGANJE STRUČNOG ISPITA

1. Nakon provedene obuke za certificiranje, izvođač obuke organizira polaganje stručnog ispita za kandidata, koji je ispunio uvjete iz članka 12. stavak (2) Pravilnika.
2. Stručni ispit, u pisanoj formi, provodi povjerenstvo, koje formira rukovoditelj izvođača obuke sukladno članku 13. stavak (1) Pravilnika. Stručni ispit se sastoji od 20 pitanja s tri ponuđena opsijska odgovora. Pitanja se postavljaju na jezicima koji su u službenoj uporabi u Federaciji BiH, a svaki točan odgovor boduje se jednim bodom. Kandidat odgovara na svako pojedinačno pitanje, na način da označi samo jedan od ponuđenih opsijskih odgovora. Ispit traje 45 minuta. Kandidat koji ostvari najmanje 70% bodova na pismenom ispitu, odnosno točno odgovori na 14 pitanja, položio je stručni ispit.

3. Izvođač obuke dužan je u roku od 15 dana nakon okončanja stručnog ispita Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva dostaviti cjelovito izvješće o provedenoj obuci i stručnom ispitu koje sadrži:
- podatke o izvođaču obuke;
 - mjesto i vrijeme izvođenja teorijske i praktične obuke;
 - podatke o prisutnim kandidatima na obuci po oblastima savjetodavne djelatnosti;
 - rezultate stručnog ispita (ime i prezime kandidata, oblast savjetodavne djelatnosti za koju je polagao stručni ispit),
 - zaključke sa provedene obuke i prijedlog mjera za unaprijeđenje obuke.

POGLAVLJE V. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

1. Nadzor nad provođenjem ovog Programa vrši Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.
2. Danom stupanja na snagu ovog Programa prestaje važiti Program teorijske i praktične obuke za certificiranje ("Službene novine Federacije BiH", broj 103/17).
3. Ovaj Program stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 04-2-20/7-2164-9/22
29. ožujka 2023. godine
Sarajevo

Ministar
Mr. sci. Šemsudin Dedić

Privitak 1.

Nastavna oblast : a) Ekonomika poljoprivredne proizvodnje	Br.nastavnih sati
I. TEORIJSKI DIO	
1. Modul: Ekonomika poljoprivredne proizvodnje	
1.1 Tema: Poslovna evidencija na poljoprivrednom gospodarstvu (njihova svrha i upotreba);	
1.2 Tema: Evidencija utroška proizvodnih faktora, konstrukcija analitičke kalkulacije;	
1.3 Tema: Upoznavanje s Mrežom računovodstvenih podataka na poljoprivrednom gospodarstvu (FADN);	
1.4 Tema: Izračun prelomne tačke pokrića, osnovni finansijski pokazatelji.	
2. Modul: Planiranje na poljoprivrednom gospodarstvu	
2.1. Tema: Planiranje pojedinačne proizvodnje i planiranje na nivou cijelog poljoprivrednog gospodarstva;	
2.2. Tema: Metoda linearnog programiranja kod izbora najprofitabilnije kombinacije pojedinačnih poljoprivrednih proizvodnji na nekom poljoprivrednom gospodarstvu;	
2.3. Tema: Investicijsko planiranje i upoznavanje s modelima potpore investicijskog ulaganja iz državnih proračuna i međunarodnih projekata u BiH.	
3. Modul: Tržište i marketing poljoprivrednih proizvoda	
3.1. Tema: Pojam, značaj i predmet istraživanja tržišta poljoprivrednih proizvoda;	
3.2. Tema: Istraživanje tržišta, prikupljanje podataka, analiza trendova, statistički bilteni (EUROSTAT, ILOSTAT, FAOSTAT, nacionalne baze podataka);	
3.3. Tema: Povezivanje proizvođača i tržišta;	
3.4. Tema: Izgradnja novih formi partnerstava, uloga zadruga, udruga u proizvodnji, promociji i plasmanu proizvoda;	
3.5. Tema: Opći pojmovi marketinga poljoprivrednih proizvoda.	
II. PRAKTIČNI DIO - provodit će se u sklopu predavanja	
UKUPNO SATI:	15
Nastavna oblast: b) Savjetovanje u poljoprivredi, komunikacije i socijalne vještine	
I. TEORIJSKI DIO	
1. Modul: Savjetodavni rad	
1.1.Tema: Kako savjetovati;	
1.2.Tema: Savjetodavni stilovi.	
2. Modul: Komunikacija i grupna rasprava	
2.1. Tema:Konzultativna komunikacija;	
2.2. Tema:Slušanje i povratne informacije.	
3. Modul: Prezentacija i pisanje članaka	
3.1. Tema:Priprema prezentacije i prezentiranje;	
3.2. Tema: Pisanje članaka i tekstova za tehničko- tehnološki list i brošuru	
4. Modul: Korištenje online alata za pružanje savjetodavnih usluga	
4.1. Tema: Dostupni online alati;	
4.2. Tema: Online komunikacija.	
II. PRAKTIČNI DIO	/
UKUPNO SATI:	5
Nastavna oblast : c) Ratarstvo	Br.nastavnih sati

I. TEORIJSKI DIO	
1. Modul: Opće ratarstvo	
1.1. Tema: Rajonizacija ratarske proizvodnje;	
1.2. Tema: Suvremeni pristup ratarskoj proizvodnji s posebnim naglaskom na koncept održive poljoprivrede;	
1.3. Tema: Suvremeni pristup ratarskoj proizvodnji s posebnim naglaskom na ublažavanju i prilagodbi klimatskim promjenama (obrađa tla, izbor sorte i hibrida);	
1.4. Tema: Žetva/berba ratarskih usjeva.	
2. Modul: Specijalno ratarstvo	
2.1. Tema: Specifičnosti uzgoja žita;	
2.2. Tema: Specifičnosti uzgoja mahunarki;	
2.3. Tema: Specifičnosti uzgoja uljarica;	
2.4. Tema: Specifičnosti uzgoja biljaka za proizvodnju škroba, šećera i alkohola;	
2.5. Tema: Specifičnosti uzgoja ostalih biljaka za industrijsku preradu.	
3. Modul: Poljoprivredno zemljište, ishrana bilja i navodnjavanje	
3.1. Tema: Zаштита zemljišta i održivi razvoj (sprječavanje degradacije zemljišta, poboljšavanje plodnosti zemljišta);	
3.2. Tema: Sustavi ishrane biljaka i gnojidbe (promocija zelenog gnojiva i organskog gnojiva);	
3.3. Tema: Definiiranje potreba ratarskih i povrtlarskih kultura za navodnjavanjem.	
4. Modul: Zаштита bilja	
4.1. Tema: Kreiranje programa zaštite;	
4.2. Tema: Preporuke proizvođačima o vremenu i načinu zaštite od biljnih bolesti, štetočina i korova na temelju podataka izvještajno-prognozne službe.	
5. Modul: Suvremena mehanizacija i oprema	
5.1. Tema: Suvremena mehanizacija za obradu zemljišta;	
5.2. Tema: Suvremena oprema i strojevi za provođenje mjera gnojidbe i navodnjavanja.	
II. PRAKTIČNI DIO	15
UKUPNO SATI c):	35
Nastavna oblast: d) Povrčarstvo	
I. TEORIJSKI DIO	
1. Modul: Opće povrčarstvo	
1.1. Tema: Suvremeni pristup povrčarskoj proizvodnji s posebnim naglaskom na koncept održive poljoprivrede;	
1.2. Tema: Suvremeni pristup povrčarskoj proizvodnji s posebnim naglaskom na ublažavanju i prilagodbi klimatskim promjenama;	
1.3. Tema: Izbor mjesta, položaja, sorte i hibrida u povrčarskoj proizvodnji.	
2. Modul: Specijalno povrčarstvo	
2.1. Tema: Specifičnosti uzgoja povrća u zaštićenom prostoru;	
2.2. Tema: Specifičnosti uzgoja povrća na otvorenom polju;	
2.3. Tema: Uzgoj termofilnih kultura u zaštićenom prostoru;	
2.4. Tema: Specifičnosti uzgoja alternativnih kultura u zaštićenom prostoru.	
II. PRAKTIČNI DIO	10
UKUPNO SATI d):	25
Nastavna oblast : e) Voćarstvo	
I. TEORIJSKI DIO	
1. Modul: Opće voćarstvo	
1.1. Tema: Voćarska rajonizacija;	
1.2. Tema: Suvremeni koncept proizvodnje voća s posebnim naglaskom na koncept održive poljoprivrede;	
1.3. Tema: Izbor sorti i podloga kao prioritet ulaganja u voćarstvu s posebnim naglaskom na proizvodnju i prometovanje certificiranog sadnog materijala;	

1.4. Tema: Novi pristup agrotehničkim mjerama u voćnjaku u funkciji prilagodbe klimatskim promjenama;	
1.5. Tema: Novi pristup pomotehničkim mjerama u voćnjaku;	
1.6. Tema: Novi pristup u berbi i čuvanju voćnih plodova.	
2. Modul: Specijalno voćarstvo	
2.1. Tema: Suvremeni pristup u proizvodnji koštičavog voća;	
2.2. Tema: Suvremeni pristup u proizvodnji jabučastog voća;	
2.3. Tema: Suvremeni pristup u proizvodnji jagodastog voća;	
2.4. Tema: Suvremeni pristup u proizvodnji jezgrastog voća;	
2.5. Tema: Voćni genetički resursi uključujući i šumsko voće (od inventarizacije, kolekcioniranja, evaluacije i načina očuvanja).	
3. Modul: Poljoprivredno zemljište, ishrana bilja i navodnjavanje	
3.1. Tema: Zaštita zemljišta i održivi razvoj (sprječavanje degradacije zemljišta, poboljšavanje plodnosti zemljišta);	
3.2. Tema: Sustavi ishrane bilja i gnojidbe u voćnjaku (promocija zelenog gnojiva i organskog gnojiva);	
3.3. Tema: Definiranje potreba voćarskih kultura za navodnjavanjem.	
4. Modul: Zaštita voćarskih kultura	
4.1. Tema: Kreiranje programa zaštite voćarskih kultura;	
4.2. Tema: Preporuke uzgajivačima voća o vremenu i načinu zaštite od biljnih bolesti, štetočina i korova na temelju podataka izvještajno- prognozne službe.	
5. Modul: Suvremena mehanizacija i oprema u voćarskoj proizvodnji	
5.1. Tema: Suvremena mehanizacija za obradu tla u voćnjaku;	
5.2. Tema: Suvremena oprema i strojevi za provođenje mjera gnojidbe i navodnjavanja u voćarskoj proizvodnji.	
II. PRAKTIČNI DIO	15
UKUPNO SATI e):	60
Nastavna oblast : f) Vinogradarstvo	
I. TEORIJSKI DIO	
1. Modul: Opće vinogradarstvo	
1.1. Tema: Vinogradska rajonizacija;	
1.2. Tema: Podizanje vinograda;	
1.3. Tema: Suvremeni koncepti proizvodnje grožđa s posebnim naglaskom na koncepte održive poljoprivrede;	
1.4. Tema: Novi pristup agrotehničkim mjerama u vinogradu u funkciji prilagodbe klimatskim promjenama	
2. Modul: Specijalno vinogradarstvo (Ampelografija)	
2.1. Tema: Izbor sorti za preradu u različite vidove proizvoda (vino, jaka alkoholna pića, sokovi, džemovi i dr.);	
2.2. Tema: Izbor stolnih sorti u zavisnosti od ekoloških uvjeta i cilja proizvodnje;	
2.3. Tema: Izbor sorti za sušenje;	
2.4. Tema: Izbor izravno rodnih hibrida za gajenje u različitim ekološkim uvjetima.	
3. Modul: Poljoprivredno zemljište, ishrana vinove loze i navodnjavanje	
3.1. Tema: Zaštita zemljišta i održivi razvoj (sprječavanje degradacije zemljišta i poboljšavanje plodnosti zemljišta);	
3.2. Tema: Ishrana i gnojidba vinove loze (promocija zelenog gnojiva i organskog gnojiva);	
3.3. Tema: Definiranje potreba za navodnjavanjem u vinogradu.	
4. Modul: Zaštita vinove loze	
4.1. Tema: Kreiranje programa zaštite vinograda;	
4.2. Tema: Preporuke vinogradarima o vremenu i načinu zaštite od biljnih bolesti, štetočina i korova na temelju podataka izvještajno- prognozne službe.	

5. Modul: Suvremena mehanizacija i oprema u vinogradarskoj proizvodnji	
5.1. Tema: Suvremena mehanizacija za obradu tla u vinogradu;	
5.2. Tema: Suvremena oprema i strojevi za provođenje mjera gnojidbe i navodnjavanja u vinogradarskoj proizvodnji.	
2. PRAKTIČNI DIO	15
UKUPNO SATI f):	60
Nastavna oblast : g) Stočarstvo	
I. TEORIJSKI DIO	
1. Modul: Sustavi uzgoja goveda	
1.1. Tema: Temelji uzgoja u sustavu krava – tele;	
1.2. Tema: Uzgoj teladi i junica.	
2. Modul: Proizvodnja mlijeka	
2.1. Tema: Specifičnosti proizvodnje kravljeg mlijeka i parametri vezani za ovu proizvodnju;	
2.2. Tema: Specifičnosti proizvodnje ovčjeg i kozjeg mlijeka i parametri vezani za ovu proizvodnju.	
3. Modul: Ishrana domaćih životinja	
3.1. Tema: Tehnologija pripreme kabastih hranjiva, zelena masa, silaža, sijeno, sjenaža;	
3.2. Tema: Priprema koncentriranih hranjiva, pravilan izbor komponenata;	
3.3. Tema: Način hranjenja i količina hrane u zavisnosti od uzrasta i proizvodnog ciklusa životinja;	
3.4. Tema: Skladištenje i čuvanje sirovina za stočnu hranu – čuvanje stočne hrane;	
3.5. Tema: Korištenje pašnjaka i livada (kultivacija pašnjaka, način iskorištavanja pašnjaka).	
4. Modul: Selekcija u stočarstvu	
4.1. Tema: Vođenje matične evidencije;	
4.2. Tema: Kontrola produktivnosti, kontrola plodnosti, kontrola mliječnosti;	
4.3. Tema: Selekcija i selekcijske metode.	
5. Modul: Reprodukcijska domaćih životinja	
5.1. Tema: Plodnost, vijek iskorištavanja i ekonomska povezanost, problemi slabije plodnosti;	
5.2. Tema: Spolni ciklus, znakovi tjeranja, optimalno vrijeme osjemenjivanja;	
5.3. Tema: Prirodni pripust i vještačko osjemenjivanje, bremenitost, porodaj.	
6. Modul: Objekti, oprema i mehanizacija u sustavu suvremene stočarske proizvodnje	
6.1. Tema: Propisani zahtjevi za smještaj i dobrobit u smještaju domaćih životinja;	
6.2. Tema: Objekti za pripremu i smještaj stočne hrane;	
6.3. Tema: Izgradnja depoa za stajsko gnojivo, gnojnicu i postupak sa stajskim gnojivom;	
6.4. Tema: Oprema i mehanizacija u stočarskoj proizvodnji.	
7. Modul: Suvremeni uzgoj ovaca i koza	
7.1. Tema: Tehnološki procesi u uzgoju ovaca;	
7.2. Tema: Tehnološki procesi u uzgoju koza;	
7.3. Tema: Uzgoj rasplodnog podmlatka.	
8. Modul: Uzgoj svinja	
8.1. Tema: Tehnološki procesi u uzgoju svinja	
8.2. Tema: Uzgoj rasplodnog podmlatka	
9. Modul: Uzgoj peradi	
9.1. Tema: Tov pilića	
9.2. Tema: Proizvodnja konzumnih jaja	
II. PRAKTIČNI DIO	15
UKUPNO SATI g):	50

Nastavna oblast : h) Akvakultura	
I. TEORIJSKI DIO	
1. Modul: Akvakultura	
1.1. Tema: Modernizacija tehničko-tehnoških procesa na ribogojilištima,	
1.2. Tema: Principi odabira matičnih grla i odabrane mladi, umjetni mrijest i kakvoća ikre i mladi	
1.3. Tema: Hranidba pojedinih vrsta i kategorija u akvakulturi s obzirom na uzgoj	
1.4. Tema: Akvakultura u eko sustavu (reguliranje otpadnih voda iz ribogojilišta)	
II. PRAKTIČNI DIO	/
UKUPNO SATI h):	10
Nastavna oblast : i) Ruralni razvoj	
I. TEORIJSKI DIO	
1. Modul: Ruralni razvoj- opći pojmovi	
1.1. Tema: Određenje ruralnog prostora i kriteriji za definiranje ruralnog razvoja;	
1.2. Tema: Suvremeni pristup teoriji ruralnog razvoja;	
1.3. Tema: Osposobljavanje za razumijevanje koncepta ruralnog razvoja i s njim povezanim društvenim (ekonomskim, kulturnim i demografskim) procesima o ruralnom razvoju.	
2. Modul: Regionalni i ruralni razvoj	
2.1. Tema: Značaj ruralnog razvoja u kontekstu regije;	
2.2. Tema: Uloga poljoprivrede u ruralnom razvoju.	
3. Modul: Stanje i mogućnosti ruralnih područja Bosne i Hercegovine (BiH)	
3.1. Tema: Zakonski i institucionalni okvir ruralnog razvoja u BiH;	
3.2. Tema: Financiranje projekata po modelu ruralnog razvoja u BiH;	
3.3. Tema: Analiza ruralnog prostora u BiH i problemi sa kojima se suočavaju ruralna područja.	
4. Modul: Politika ruralnog razvoja Europske unije (EU) i politike ruralnog razvoja EU prema zemljama kandidatima za EU	
4.1. Tema: Upoznavanje s glavnim principima EU politike ruralnog razvoja,	
4.2. Tema: Aktualna EU politika ruralnog razvoja (ZPP 2021-2027);	
4.3. Tema: Zakonski i institucionalni okvir politika ruralnog razvoja u EU;	
4.4. Tema: Financiranje ruralnog razvoja u EU;	
4.5. Tema: EU politika ruralnog razvoja prema zemljama kandidatima za EU;	
4.6. Tema: Uloga poljoprivrednih savjetodavaca u ostvarivanju intervencija u programima ruralnog razvoja.	
5. Modul: Poboljšanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava	
5.1. Tema: Usvajanje temeljnih znanja i vještina iz oblasti povećanja konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava;	
5.2. Tema: Tehničko-tehnoško unaprjeđenje i povećanje dobiti poljoprivrednih gospodarstava;	
5.3. Tema: Unaprjeđenje prerade i trženja poljoprivrednih proizvoda;	
5.4. Tema: Upoznavanje sa sustavom prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi (AKIS);	
5.5. Tema: Jačanje različitih oblika interesnog udruživanja i organiziranja u poljoprivredi.	
6. Modul: Diverzifikacija ruralnog gospodarstva i kvaliteta života u ruralnim područjima	
6.1. Tema: Usvajanje osnovnih znanja i vještina o diversifikaciji ruralnog gospodarstva, osiguranje dodatnih izvora prihoda i povećanje dohotka na poljoprivrednom gospodarstvu, poboljšanje kvaliteta života u ruralnim područjima i zadržavanje naseljenosti seoskih područja;	
6.2. Tema: Preusmjeravanje poljoprivrednih gospodarstava prema nepoljoprivrednim djelatnostima, pokretanje i razvoj seoskog i eko-turizma;	

6.3. Tema: Oživljavanje lokalnih obrta i razvoj mikro poduzeća.	
7. Modul: Zaštita ruralnog okoliša i očuvanje prirodnih resursa (zemljište, voda i šuma)	
7.1. Tema: Usvajanje temeljnih znanja i vještina o konceptu održivog ruralnog razvoja i poljoprivrednih praksi koje su prihvatljivije za okoliš, promoviranje integralnog razvoja i očuvanja prirodnih sustava i biološke raznolikosti;	
7.2. Tema: Racionalno korištenje i održivo upravljanje prirodnim resursima (s fokusom na obnovljive izvore energije i upravljanje otpadom kao nusproizvodom u poljoprivrednoj proizvodnji);	
7.3. Tema: Jačanje svijesti o klimatskim promjenama.	
8. Modul: LEADER kao instrument integriranog teritorijalnog razvoja na lokalnoj razini	
8.1. Tema: Usvajanje temeljnih znanja i vještina o LEADER pristupu u ruralnom razvoju, glavna načela LEADER pristupa i izrada lokalnih razvojnih strategija,	
8.2. Tema: Implementacija LEADER-a na lokalnoj razini,	
8.3. Tema: Primjeri LEADER-a u praksi	
II. PRAKTIČNI DIO	/
UKUPNO SATI i):	60

Привитак 2.
Образац 1. Наставни план обуке за сертификарање пољопривредних савјетодаваца
Рок за доставу захјева:
Мјесто извођења обуке:

Nastavne cjeline	Broj nastavnih sati (1 nastavni sat = 45 minuta)	Vrijeme početka obuke (datum) Vrijeme završetka obuke (datum)	Literatura	Metode podučavanja i oblik rada	Predavač (ime i prezime)
Oblast savjetodavne djelatnosti:					
I. TEORIJSKI DIO					
Nastavna oblast:					
1. Modul:					
1.1. Tema:					
1.2. Tema					
1.3. Tema					
2. Modul					
2.1. Tema					
2.2. Tema					
UKUPNO SATI I.					
II. PRAKTIČNI DIO					
Nastavna oblast:					
Nastavna oblast:					
Nastavna oblast:					
UKUPNO SATI II.					
UKUPNO SATI (I. + II.)					